

I

“NN” vilayet merkezindeki otelin kapısına oldukça güzel, emekli olmuş yarbayların, karargâh komutanlarının, ortalama yüz kadar cana sahip pomeşçiklerin,¹ velhasıl kendilerine orta halli “bey” denilebilecek türden bekâr erkeklerin kullandığı bir yaylı yanaştı. Yaylıda ne yakışıklı ne de ucube görünümlü; çok şişman olmadığı gibi çok zayıf da olmayan, öte yandan yaşlı sayılmayacağı gibi çok genç de görünmeyen biri vardı. Adamın kente gelişi herhangi bir gürültü koparmadığı gibi, hiçbir şekilde kimsenin dikkatini çekmedi; yalnızca otelin tam karşısındaki meyhanenin önünde dikilen iki sarhoş mujik,² ziyaretçiden çok arabanın kendisiyle ilgili birtakım yorumlarda bulundular. “Şuna bak hele!” dedi biri diğerine, “Tekerlek dediğin böyle olur! Ne dersin, böyle bir tekerlekle Moskova’ya kadar gidilebilir mi, gidilemez mi?” “Gidilir, gidilir...” diye yanıtladı diğeri. “Yalnız Kazan’a kadar dayanmaz, değil mi?” İlk konuşan, “Yok canım, Kazan’a gitmez bu...” diye karşılık verdi. Konuşmaları da burada sona erdi. Bir de yaylı otelin önüne yanaştığında, oradan geçen, üzerinde son derece dar ve kısa, beyaz dimi pantolon ile son moda bir frak bulunan, frakın altından Tula işi bronz bir tabanca gibi, çatal iğneyle tutturulmuş göğüslüğü görünen genç bir adam şöyle bir durdu, iki adım atıp geri döndü, bir eliyle rüzgârın handiyse alıp götüreceği kasketini tutarak yanaşan yaylıya baktı ve yoluna devam etti, o kadar.

1) pomeşçik (Rus.: помещик): Eski Rusya’da toprak ve serf sahibi kişi. (ç.n.)

2) mujik (Rus.: мужик): Rus köylüsü. (ç.n.)

Yaylı avluya alındığında genç adamı ayakçı veya son zamanlarda küçük otellerde dedikleri gibi değnekçi (ya da her ne ise artık) karşıladı; bu cıva gibi bir delikanlıydı, o kadar hareketliydi ki yüzünü görmeye bile fırsat yoktu. Sırtı neredeyse ensesine kadar çıkan yarı pamuklu bir setre giymişti; elinde peçetesiyle yıldırım hızıyla yaklaştı, saçlarını şöyle bir savurdu ve beyefendiyi, Tanrı'nın kendisine bahşettiği bu lütfu aynı hızla baştan sona ahşap sofadan geçirdi. Lütuf, meşhur cinse aitti, otel de öyleydi; yani bir vilayet merkezinde iki ruble verip gelen geçenlerin konakladığı, huzurlu odalarının her bir köşesinden kara erikler gibi fırlayıveren karafatmalarla dolu, son derece sakın fakat bir o kadar da meraklı, yolcuya ait her türlü detayı öğrenmek üzere adeta çatlayan bir komşunun kaldığı yan odaya açılan kapısı önüne illa ki bir komodin konularak kapatılmış sıradan bir otel nasıl olursa aynen öyleydi... Otelin cephesi de adeta içini yansıtıyordu: İki katlı ve oldukça uzun bir görüntüsü vardı. Alt katı sıvanmamış ve öylece, çetin hava koşullarının şiddetine maruz kaldığı için iyice kararan, zaten kendiliğinden de pek temiz sayılmayan koyu kırmızı tuğlalarıyla kalmıştı. Üst kat ise malum, hiç değişmez o sarı renge boyanmıştı. Alt katta yular, urgan ve simit satılan küçük dükkânlar sıralanmıştı. Bu küçük dükkânların köşesinde, daha doğrusu köşedeki pencerede kızıl bakır semaveriyle bir sbitenşik³ oturuyordu; yüzü aynı semaver gibi kıpkırmızıydı, öyle ki uzaktan bakanlar, satıcının yüzündeki zift gibi kara lekeyi, yani sakalı görmese pencerede iki semaverin birden durduğunu zannedebilirdi.

Konuk beyefendi odasını gözden geçirirken eşyaları da getirilmişti. Bunların başında elbette ki bir miktar hırpalanmış, biraz eskimiş halinden ilk kez yolculuk yapmadığı hemen an-

3) Geçmişte bal ve çeşitli baharatlarla hazırlanan, sıcak bir içecek olan "sbiten" satan kişiye verilen ad. (ç.n.)

laşılabilir beyaz deriden bir bavul geliyordu. Bavulu, sırtında gocuğuyla kısa boylu arabacı Selifan ve henüz otuzuna gelmemiş, sırtında bol ve yıpranmış setresiyle uşak Petruşka getirdiler. Petruşka, patates gibi burnu ve iri dudaklarıyla efendisinden kalma setresi içinde bir hayli ciddi ve aksi görünüyordu. Bavulun peşinden Karelya huşundan süslemeleri olan küçük, maun bir sandık, daha doğrusu bir çekmece, çizme kalıpları ve mavi kâğıda sarılı kızarmış bir tavuk getirildi. Bunların hepsi de odaya taşındıktan sonra arabacı Selifan atlara bakmak üzere ahıra yollandı. Uşak Petruşka ise önce kaputunu getirdiği ve ardından içeri taşıdığı, gereçlerle dolu bir çuvalın içinden kendine özgü bir kokunun da yayıldığı küçük, köpek kulübesine benzeyen karanlık mekâna yerleşmeye koyuldu. Kaputuna olsun, diğer eşyalarına olsun uşağın kendine özgü kokusu sinmişti. Bu daracık kulübede üç ayaklı daracık bir karyolayı duvarın dibine yerleştirdi, üzerine otel sahibinden yalvar yakar aldığı, bir akıtma gibi yamyassı ve belki yine bir akıtma kadar yağlı incecik şilteyi serdi.

Hizmetindekiler kendi işlerini görürken beyefendi otelin salonuna geçti. Bu genel salonların nasıl olduğunu aslında her yolcu gayet iyi bilir; yağlıboya ile boyanmış ve üst kısımları pipo dumanından çıkan isle kararmış, alt kısımları ise yolcuların, daha çok da esnaf tayfasının –çünkü pazarın kurulduğu günlerde esnaf buraya gelir, üçerli beşerli gruplar halinde meşhur iki bardak çayını içerdi– yaslana yaslana parlattıkları için cilalı gibi duran aynı duvarlar; aynı isli tavan; deniz kıyısına tünemiş martılar misali çay fincanlarıyla dolu bir tepsiyi elinde maharetle sallayarak yıpranmış muşamba üzerinde koşturan ayakçının her yere basışında cam sarkıtları şangırdayan aynı kararmış avize; duvar boyu asılmış aynı yağlıboya tablolar... Kısacası her şey her yerde görebileceğiniz türdendi. Tek fark, tablolardan birindeki

dişi tanrısal varlığın, okuyucunun herhalde başka hiçbir yerde göremeyeceği kadar iri memeli resmedilmiş olmasıydı. Öte yandan Rusyamıza nereden, ne zaman ve kim tarafından getirildiği belli olmayan, kimi zaman ne oldum delisi sanatsever kodamamlarımızın kendilerini gezdiren arabacıların tavsiyelerine uyup ta İtalya'dan satın alıp getirdikleri tablolarda doğanın bu tür cilvelerini görmek mümkündür.

Beyefendi başından kasketini, boynundan yünlü, gökkuşağı gibi rengârenk fularını çıkardı. Bu tür fularları evli olanların eşleri kendi elleriyle yaparlar, çok değerli nasihatleriyle birlikte nasıl bağlanacağını gösterirler; bekârlara ise bunları kimlerin verdiğini, Tanrı şahidimdir söyleyemeyeceğim, zira kendim hiç bu tür bir fular takamadım...

Fularını çözen beyefendi yemek siparişi verdi. Bu tür sıradan küçük otellerin ve lokantaların bilindik yemeklerinden getirdiler: Birkaç gün kalacak yolcular için hususi olarak hazır tutulan lahana çorbasıyla börek, sonra bezelyeli beyin, lahanalı sosis, kızarmış tavuk, hıyar turşusu ve her zaman hazır bulunan tatlı çörekler... Evet, şimdilik masasına hem ısıtılmış hem de soğuk olarak bunlar getirilirken beyefendi garsona ya da ayakçıya, "Daha önce bu otelin sahibi kimdi, şimdi kimin, geliri nasıl, patron alçağın teki mi?" türünden ipe sapa gelmez sorular soruyor, ayakçı ise alışlagelmiş yanıtlar veriyordu: "Ah beyefendi, tabii ki namussuzun biridir bizim patron..."

Kültürlü Avrupa şehirlerinde olduğu gibi kültürlü Rus şehirlerinde de garsonlarla sohbet etmeden, hatta ufak tefek şakalar yapmadan yemek yiyebilen saygıdeğer insanların sayısı doğrusu pek fazla değildir. Öte yandan bu yolcu öyle laf olsun diye sormuyordu sorularını; gayet açık ve somut şeylerle ilgileniyordu: Şehrin valisi kimdi, meclis başkanı kimdi, savcı kimdi...

Yani yöneticilerden hiç kimseyi unutmuyordu. Dahası, çok büyük bir iştahla olmasa bile yine de vilayetin önde gelen pomeş-çikleriyle ilgileniyordu; hangisinin kaç cana sahip olduklarını, şehre ne kadar uzakta oturduklarını, huylarının nasıl olduğunu ve kente ne sıklıkla gelip gittiklerini merak ediyordu. Nüfusun genel durumuyla da ilgilendi; etrafta salgın bir hastalık, ölümcül sıtma vakaları, çiçek salgını gibi şeyler var mıydı? Tüm bunları ayrıntılarıyla, sıradan bir meraklıdan çok daha fazla ilgi göstererek sordu. Beyefendinin bütün davranışlarında bir ağırbaşlılık, bir ciddiyet gözleniyordu ve burnunu da oldukça gürültülü bir biçimde siliyordu. Bunu nasıl yaptığını kestirmek kolay değildi ama sonuçta burnu bir borazan kadar güçlü ses çıkarıyordu. Üstelik onun bu son derece masum özelliği lokanta hizmetlisinin kendisine büyük bir saygı duymasını sağlamıştı; öyle ki, bu burnun sesini ne zaman duysa saçlarını şöyle bir savurup hürmetkâr bir edayla esas duruşa geçiyor, başını küt diye öne düşürüp müşterisine bir şey emredip emretmediklerini soruyordu.

Yemeğin ardından beyefendi bir fincan kahve içip kalktı, bu tür lokantalarda içine yün yerine tuğla veya kaldırım taşına benzeyen şeyler tıktırdıkları yastığı alıp sırtına koyarak sedire yerleşti. Çok geçmeden esnemeye başlayınca kendisini odasına götürmelerini söyledi. Yattı, iki saat uyudu. Dinlendikten sonra bir kâğıda ilgili yere, yani polise iletmek üzere otel görevlisinin rica ettiği gibi rütbesini, adını soyadını yazdı. Merdivenden inerken ayakçı buruşuk kâğıttaki yazıları okudu: *“Altıncı dereceden memur Pavel İvanoviç Çiçikov, Pomeşçik, özel işleri için burada.”* Ayakçı buruşuk kâğıttaki yazıyı sökedursun, Pavel İvanoviç Çiçikov kalkmış, şehri görmek için çıkmıştı bile. İlk bakışta beğendiğini bile söyleyebiliriz çünkü diğer vilayet merkezlerinden hiç de geri kalır bir yanı yoktu: İnsanın gözüne çarpan ilk

şey taş binaların sarı boyları ve ahşap evlerin mütevazı grilikleriydi. Binalar tek, iki ve bir buçuk katlıydılar, hepsinin de viayet mimarlarının fikirlerine göre biçimlendirilmiş, gayet güzel ve değışmez asma katları vardı. Bu evler yer yer her biri tarla genişliğinde caddeler ya da bir türlü sonu gelmeyecekmiş gibi duran ahşap çitler arasında yitip gitseler de kimi yerlerde adeta üst üste kümelenmişlerdi. Bu tür yerler daha kalabalık, canlı ve daha renkliydi. Yağmur yüzünden neredeyse silinmiş gibi duran ve üzerlerinde ya bir çizme ya bir krendel⁴ resmi seçilebilen, yer yer mavi bir pantolon resmedilmiş ve Arşavlı⁵ bir terzinin adı yazılı tabelalar göze çarpıyordu; kep satılan bir dükkânın tabelasında “*Avrupalı Vasili Fyodorov*” yazıyordu; bir başka yerde, bir bilardo salonunun girişinde, bizde son perdeyle birlikte sahneye fırlayan izleyicilerin giydiği türden fraklar içinde, iki bilardo oyuncusunun resmi vardı. İstekalarıyla nişan almış vaziyette resmedilen oyuncular ellerini öyle bir geriye kıvrımışlardı ki görenler az önce havada bir antraşa⁶ gerçekleştirdiklerini zanneddi. Bütün bunların altında ise “*Bizden İyisi Yok!*” yazıyordu. Kimi yerlerde sokağa gelişigüzel masalar atılmıştı; üzerlerinde ceviz, sabun ve sabuna benzeyen pryannikler⁷ duruyordu. Küçük bir lokantada sırtına çatal batırılmış şişman bir balık resmi vardı. En çok karşınıza çıkan şey, üzerlerine “İçki Evi” gibi özlü bir ifade yazılmış bulunan, devleti temsil eden eski, artık karar-maya yüz tutmuş çift başlı kartal armalarıydı. Kaldırımlar ise her yerde bir felaketti.

4) Fiyonk şeklinde kıvrılmış bir tür simit. (ç.n.)

5) Halk arasında “Varşovalı” anlamında kullanılan bir sözcük. (ç.n.)

6) (Fr.) entrechtat: Antraşa. Balede zıplayarak ayakları birbirine vurma hareketi. (ç.n.)

7) Bal veya şekerle yapılan, bol baharatlı, özellikle zencefillisi makbul olan poğaçaya görünümlü çörek. (ç.n.)

Çiçikov ayakta güçlkle durdukları için alttan yeşil yağlıbo-
yayla çok güzel bir şekilde boyanmış ve gayet aptalca görünen,
üçgen biçimli mesnetlerle desteklenmiş cılız ağaçların kapladığı
kent parkına bir göz attı. Her ne kadar bu zavallı ağaçların boyu
bire bir kamış kadar olsa da gazetenin birinde çıkan çerçevesi bir
yazıda, *“Belediye reisimizin engin çabaları neticesinde şehrimiz
sıcak yaz günlerinde gölgesine sığınabileceğimiz gür ağaçlarla
kaplı bir parkla taçlandırılmıştır. Sayın belediye reisimize karşı
vatandaşlarımızın yüreklerinin yoğun şükran duyguları altında
ezildiğini ve gözyaşlarına boğulduğunu izlemek ise insanı müt-
hiş bir biçimde duygulandırmıştır...”* diyordu. Eğer gerekirse en
kısa yoldan kiliseye, valiye ve ilgili devlet dairelerine nasıl gidi-
leceğini kulübesindeki bekçiye sorup öğrendikten sonra Çiçikov
şehrin ortasından geçen nehri seyretmek üzere o tarafa yollan-
dı; yolda bir direğe yapıştırılmış afişi otele dönünce ayrıntısıyla
okumak üzere yırtıp aldı; gözlerini ahşap kaldırımında yürüyen
bir hanıma dikti, peşinden asker ceketi giymiş, elinde küçük
bohçasıyla bir oğlan çocuğunun geldiği bu güzel kadını uzun
uzun seyretti; ardından nerede olduğunu unutmamak ister gibi
etrafına yeniden bir göz atıp doğruca oteline yollandı. Odasına
çıkarken merdivende otel görevlisiyle bir-iki kelime konuşmak
üzere kısa bir süre oyalandı. Çayını içip masasına oturdu, mum
getirilmesini emretti, cebinden afişi çıkardı, muma doğru yak-
laştırdı ve sağ gözünü hafiften kısarak okumaya başladı. Afişte
okunacak pek fazla bir şey de yoktu zaten: Bay Kotsebu’nun bir
draması sahneleniyordu, Rolla rolünde Bay Poplövın, Kora ro-
lünde genç aktris Zyblova oynuyordu; diğer oyuncular o kadar
önemli değildi ama Çiçikov hepsinin adını da okudu, parter fi-
yatlarına kadar inceledi ve dahası afişin valilik matbaasında ba-
sıldığını öğrendi, ardından başka bir şey var mı diye arka tarafını

çevirdi, hiçbir şey bulamadı, gözlerini ovuşturdu, afişi güzelce yuvarladı ve genellikle eline ne geçerse tıktığına çekmecesine yerleştirdi. Gün, tahmin edileceği üzere bir porsiyon söğüş dana eti, bir şişe ekşi şey⁸ ile bitti ve Çiçikov engin Rus topraklarının kimi yörelerinde dedikleri gibi, davul çalsan duymayacak bir şekilde uykuya daldı.

Ertesi gün olduğu gibi ziyaretlere ayrılmıştı; ziyaretçimiz şehrin tüm ileri gelenlerini görmek için yola çıktı. Saygılarını sunmak üzere, tıpkı Çiçikov gibi ne şişman ne de zayıf olan valiye gitti. Valinin boynunda bir Anna nişanı vardı ve yıldız nişanı almasının da an meselesi olduğu söyleniyordu. Dahası son derece iyi yürekli bir insandı, ayrıca tülleri, perdeleri bile kendisinin diktiği olurdu. Ardından vali yardımcısına gitti, oradan savcıya, meclis başkanına, emniyet amirine, mültezime ve kamu fabrikalarının yöneticilerine uğradı. Maalesef bu dünyanın bütün kerlifelli adamlarını burada hatırlamak kolay iş değil ama konuğumuzun ziyaretler konusunda gerekli titizliği gösterdiğini söylemek yeterli olacaktır. Öyle ki hürmetlerini iletme üzere sağlık müdürüne ve kent mimarına dahi gitti.

Sonra yaylısında uzun uzun oturup daha başka kimlere uğraması gerektiğini düşündü. Ancak kentte kalburüstü başka bir memur kalmamıştı. Kapısını çaldığı her yöneticiye ise elinden geldiğince yaltaklanmıştı. Valiye laf arasında şehre girerken kendisini adeta cennete girer gibi hissettiğini ima etmişti; yollar kaymak gibiydi, böylesine becerikli yöneticileri işbaşına getiren hükümetin her türlü övgüye layık olduğunu ifade etmişti.

Emniyet amirine şehirdeki bekçi kulübeleriyle ilgili epeyce iltifatta bulunmuş, vali yardımcısı ve meclis başkanına daha henüz beşinci dereceden memur olmalarına karşın iki kez yanlış-

8) Bal ve şerbetçi otuyla hazırlanıp soğuk olarak içilen eski bir içecek. (ç.n.)

lıkla “ekselansları” diye hitap etmiş, bu da pek tabii ki muhataplarının çok hoşuna gitmişti. Bütün bunların sonucu olarak vali hemen o akşam vereceği bir akşam yemeğine davet etmiş, diğer yetkililer de Çiçikov’u kendilerince kâh öğle yemeğine, kâh çay içmeye, kâh boston⁹ oynamaya çağırmışlardı.

Konuk, tahmin edileceği üzere, kendisi hakkında pek az şey anlattı; anlattıysa da gözle görülür bir tevazu ile genel şeylerden söz etti ve bu durumlarda konuşması bir parça kitabi cümlelere kaçtı; şahsının şu koca dünyada değersiz bir solucandan ibaret olduğundan ve kendisi için herhangi bir zahmete girmeye değmeyeceğinden, ayrıca ömrü boyunca pek çok sıkıntıya maruz kaldığından, doğruluğu yüzünden memurluk yaşamında büyük haksızlıklara uğradığından, bu yüzden içlerinde hayatına bile kastetmeye çalışan pek çok düşman kazandığından, şimdiyse huzurlu bir yaşam hayali kurarken bu işe uygun bir yurt köşesi aradığından ve bu kente gelir gelmez de yöneticilere hürmetlerini takdim etmeyi bir vazife olarak gördüğünden dem vurdu.

İşte, daha gelir gelmez kendini valinin akşam yemeğine davet ettiren bu yabancıyla ilgili kent ileri gelenlerinin öğrenebildikleri hepi topu bu kadardı.

Davete hazırlanması iki saatten fazla sürdü. Şehre gelenler arasında kıyafetine bu kadar özen gösteren birine rastlamak kolay değildi. Öğleden sonra şöyle bir kestirdikten sonra yıkanmak için su getirmelerini söyledi ve diliyle içeriden şişire şişire her iki yanağını da oldukça uzun bir süre ovarak yıkadı; derken otel görevlisinin omzundaki havluyu alıp görevlinin yüzüne karşı iki kez burnunu sümkürdükten sonra kulaklarından başlayarak yüzünün her yanını bir güzel kuruladı. Sonra aynanın önüne geçip

9) 19. yüzyıl başlarına kadar Rusya’da popüler olan Kuzey Amerika kökenli, adını Boston kentinden almış bir kâğıt oyunu. (ç.n.)

göğüslüğünü taktı, burnundan uzayan iki kılı çekti ve hiç vakit kaybetmeden yer yer parlayan bordo frakını sırtına geçirdi. Bu şekilde giyinip hazır olduktan sonra kendi yaylısıyla, kimi pencerelerden süzülen cılız ışıkların aydınlattığı tarlalar kadar geniş caddelerde ilerledi. Öte yandan valinin evi öyle bir aydınlatılmıştı ki gören balo veriliyor zannederdi; girişte fenerli kupa arabaları, iki jandarma, uzaklardan bir yerden işitilen arabacıların sesleri... Velhasıl her şey tam da olması gerektiği gibiydi.

Salona giren Çiçikov bir an gözlerini kısmak zorunda kaldı çünkü mumlar, lambalar ve hanımların elbiselerinden yansıyan ışıltılar olağanüstüydü. Her şey ışığa boğulmuştu. Siyah fraklı beyler, tıpkı sıcak bir temmuz günü kilerci başı kadının açık bir pencere önünde elinde kırıp kristal parçaları gibi ufalamaya çalıştığı topak şekerin ışıltısına üşüşen karasinekler gibi, orada burada uçuşup duruyorlardı. Evet, bütün çocuklar toplanmış meraklı gözlerle yaşlı kadının çekici kaldırıp kaldırıp indiren sert el hareketlerini izliyorlar... Hafif bir esintiyle havalanan karasinek ordusu, yaşlı kadının iyi görememesinden ve gözlerini kamaştıran güneşten yararlanarak tıpkı evin gerçek sahipleri gibi büyük bir cesaret ve küstahlıkla lezzetli şeker parçalarını istila ediyorlar... Yazın bereketiyle, dahası zaten her adım başı bulabildikleri ağızlarına layık yemeklerden iyice semirmiş vaziyetteki bu karasinek güruhu şeker parçalarına karınları aç olduğu için değil, daha çok bu lezzet topluluğunda bir o yana bir bu yana gidip gelerek kendilerini göstermek, ön ya da arka ayaklarını birbirine sürtmek veya o ayaklarla kanatlarının altını, olmadı her iki ön ayağını ileri doğru uzatıp kafalarının üstünü kaşımak, sonra geri dönüp yeniden havalanmak ve bir kez daha, diğerleriyle birlikte topluca konmak üzere geliyorlardı...

Çiçikov daha etrafta neler olup bittiğini anlamaya kalmadan vali gelip koluna girdi, aynı hızla onu götürüp karısıyla tanıştırdı. Konuğumuz burada da kendine hâkim olmayı bildi ve rütbesi ne çok yüksek ne de çok düşük olan orta yaşlarda bir beyefendinin yapacağı bütün iltifatları yaptı. Dans eden çiftler herkesi kenara, duvar diplerine doğru çekilmeye zorlayınca Çiçikov da bir kenara çekildi, ellerini arkasında birleştirip birkaç dakika, çok dikkatli bir biçimde onları izledi. Hanımların çoğu gayet hoş ve modaya uygun giyinmişlerdi, diğerleriyse Tanrı bu taşra vilayetine artık ne bahşettiyse onu giymişlerdi. Erkekler her yerde olduğu gibi burada da iki türdü; ilki kadınların etrafında pervane olan zayıf tiplerdi ki aralarından bazılarını Petersburg beylerinden ayırt etmek hiç de kolay değildi. Tıpkı onlar gibi tertemiz, dikkatle kesilmiş ve taranmış favorileri ya da sinekkaydı tıraş edilmiş, gayet hoş oval yüzleri vardı ve yine Petersburg beyleri gibi teklifsiz ve rahatça gelip hanımların yanına oturuyor, onlar gibi Fransızca konuşuyor, hanımları güldürüyorlardı. Diğer erkek grubu ise şişmanlardan ya da Çiçikov gibi, yani ne çok zayıf ne de çok şişman olanlardan oluşuyordu. Bunlar, diğerlerinin aksine uzaktan uzağa hanımları kesiyor, bir yandan da valinin uşağının vist oynamak için yeşil çuhalı yeni bir masa hazırlayıp hazırlamadığına bakıyorlardı. Yüzleri değirmi ve dolgundu, kiminde sivilce, kiminde çiçek bozuğu vardı; saçları ne bukle bukle ne perçem perçem ne de Fransızların dediği gibi, “Şeytan görsün yüzümü” tarzı bir şey değildi, kafalarında ya kısacık kesilmiş ya da dümdüz yatırılmış saçları vardı; yüz hatları da bu yüzden daha bir yuvarlak, daha bir güçlü görünüyordu. Bunlar kentin saygıdeğer, kalburüstü memur tabakasıydı. Heyhat! Şişmanlar bu dünyada işlerini zayıflardan çok daha iyi beceriyorlar. Zayıflar daha çok özel talimatları yerine getirmek,